

IN MEMORIAM
Acad.Dr.Doc. Petru Mihai BĂNĂRESCU
Zoolog-Ihtiolog, Biogeograf

(15 September 1921 - 12 Mai 2009)

În acest an comemorăm cinci ani de la trecerea în eternitate a unuia dintre cei mai entuziaști iħthiologi ai timpurilor noastre Acad. P.M. Bănărescu. De amintirea lui ne leagă numeroasele studii desfășurate pe teren în lungul râurilor din România, Ungaria și Ucraina și de asemenea îndrumarea competență oferită pe durata studiilor doctorale. Pe această cale ne propunem să readucem în fața comunității științifice o parte din personalitatea marelui om de știință Acad. P.M. Bănărescu care astfel va fi din nou atât de aproape de cei care l-au cunoscut și au colaborat în timpul vieții.

Ca observator înnăscut al naturii și în special al organismelor acvatice și peștilor, dr. P.M. Bănărescu a petrecut prima parte a tinereții la Timișoara unde a absolvit în 1940 studiile liceale. A urmat studiile universitare la Cluj-Napoca în cadrul Universității „Regele Ferdinand I” la Facultatea de Biologie unde a absolvit în 1944. În 1949 devine Doctor în Științele Naturii și mai târziu în 1962 devine Doctor docent. Datorită recunoașterii meritelor sale pe plan științific național și internațional a devenit membru al Societății Americane de Ihtiologie și Herpetologie (foreign honorary member of the American Society of Ichthyology and Herpetology) în 1975 și Foreign honorary

member of the European Society of Ichthyology în 1988. În 1991 devine Correspondent Member of the Romanian Academy și în anul 2000 este ales membru titular (Titular Member of the Romanian Academy).

Pe parcursul vieții a avut parte de numeroase schimbări majore care însă nu l-au îndepărtat de pasiunea sa pentru fauna de pești. Încă din perioada studenției a fost încadrat ca preparator la Catedra de Zoologie sub îndrumarea distinsului Prof. dr. V. Radu de cărui apreciere a beneficiat de asemenea pe durata pregătirii doctoratului. Pasiona lui pentru studiul peștilor și a zoogeografiei a făcut ca în perioada 1943-1944 să elaboreze prima lucrare monografică dedicată peștilor din râurile Bega și Timiș, care este publicată mai târziu în 1946. În acest context a descris două specii noi pentru fauna țării. A urmat o scurtă perioadă (1948-1950) în care a devenit cadru didactic preparator, asistent și conferențiar suplinitor de Biogeografie la Facultatea de Biologie din Cluj-Napoca. Datorită opinioilor sale politice contrare regimului care se instaurase după cel de al II-lea război mondial în România, a fost condamnat la muncă forțată în sănțierul Canalului Dunăre-Marea Neagră. A petrecut un an în aşa-numita „pedeapsă administrativă” după care nu a mai avut voie să revină la catedra universitară. Perioada aceasta era evocată în discuțiile cu cei apropiati fără resențiente, sau chiar era presărată cu scurte povestiri anecdotice. Cu toate acestea, interdicția reîntoarcerii la catedră după anul 1951 a lăsat urme adânci în relația sa cu tinerii și cu studenții. Am putea afirma că acesta a fost un destin neîmplinit căruia încerca să i se opună permanent prin apropierea față de studenți. A prezentat referate pentru studenți și specialiști la diverse universități din străinătate: Hamburg (1967), Ierusalim și Tel-Aviv (1973), Saarbrücken (1979), Lyon (1988), Thessaloniki (1989) Arles (1991). Prestigiul său științific a devenit larg cunoscut peste hotare astfel că în perioada anilor 80, când încă România era dominată de regimul comunist, a fost invitat la o întrevedere privată cu Altețea sa Prințul Moștenitor al Japoniei Akihito (actual Împăratul Japoniei) care îl aprecia mult, având aceleași preocupări pentru studiul iħtiofaunei dar în zona Pacificului de Sud. Această întrevedere a reprezentat o dovardă a marii recunoașteri științifice de care sa bucurat și peste hotare.

Fiind încadrat ca cercetător în Colectivul de Taxonomie al Institutului de Biologie al Academiei Române din București reușea de puține ori să interacționeze cu tinerii studenți aşa cum și-ar fi dorit. După 1990 a participat ca expert iħtilog în co-

lectivul interdisciplinar reunit din țările riverane Tisei la un amplu program de studiu al râurilor. Aceasta a fost o mare oportunitate de a întâlni studenții biologi ai universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, unde fusese odinioară cadre didactice. Deși se afla în al șaptelea deceniu al vieții sale, se simțea entuziasmul regăsirii sale. Era întotdeauna o plăcere să dezbată un subiect legat de pești, râuri sau de ocrotirea naturii alături de profesorul P. Bănărescu. Încă de la început te cucerea cu marea sa intuiție asupra problemelor încă nerezolvate cu privire la evoluția faunei acvatice din apele dulci și aspecte legate de filogenia peștilor. Pentru noi cei care i-am urmat pașii în perioada ultimelor sale două decenii de activitate, personalitatea dr. P. Bănărescu se suprapune cu cea a unui valoros profesor cu care am avut privilegiul să fim contemporani. Contribuția lui se regăsește și în actuala orientare științifică a generației mai tinere de ihtiologi și zoologii care au urmat pregătirea doctorală sub îndrumarea competență și caldă a distinsului profesor P. Bănărescu. Sunt numeroși tineri dintre studenții biologi ai anilor 90 - 98 care au avut privilegiul să-l cunoască ca om de știință în campaniile de cercetare pe teren în lungul râurilor sau ca auditori la interesantele prezentări din aula universității. Putem afirma că ne mândrim că profesorul P. Bănărescu aparține nației noastre și că recunoașterea sa este universală. Ideile sale de avangardă sunt predate studenților și în cursul de ihtiologie de la Universitatea din Austin (Texas, U.S.) datorită interpretărilor valoroase asupra problemelor de zoogeografie.

În urma activității sale a lăsat o moștenire valoroasă comunității științifice la nivel mondial. A publicat un număr impresionant de articole în reviste științifice prestigioase. Sunt peste 320 de articole publicate în română, engleză, germană și franceză, alături de care 13 volume științifice de referință. Chiar și în prezent, la 50 de ani de la publicarea sa, volumul XIII din seria Fauna României dedicat Peștilor Osoși (Pisces, Osteichthyes) constituie cea mai cuprinzătoare monografie a peștilor dulcicoli și marini din România. Profesorul P. Bănărescu a contribuit în mod substanțial la realizarea seriei monografice „Zoogeography of fresh waters” cu cele trei volume: „General distribution and Dispersal of Freshwater Animals” (1990), „Distribution and Dispersal of Freshwater Animals in North America and Eurasia” (1992), and „Distribution and Dispersal of Freshwater Animals in Africa, Pacific Areas and South America” (1995) publicate de editura Aula Wiesbad. Dintre colegii din Colectivul de Taxonomie a colaborat cu dr. Th. T. Nalbant, un reputat ihtiolog de asemenea.

Opera profesorului Bănărescu poate fi cu greu sintetizată în aceste pagini datorită dimensiunii sa-

le vaste și diversității temelor abordate. În mai multe lucrări dedicate taxonomiei a tratat probleme de speciație și de validitate a unor taxoni infraspecifici în cadrul familiei Ciprinidae. În domeniul protecției naturii a manifestat un interes deosebit pentru înființarea a trei parcuri naționale. A studiat efectele negative ale construirii de baraje în albia râurilor. Opinia sa este bine redată într-unul dintre articolele dedicate ocrotirii naturii: „in my opinion, damming of rivers has at least as a harmful effect on the fish fauna as pollution” (fragment from „The Present-Day Conservation Status of the Freshwater Fish Fauna of Romania” 1994¹). Acest lucru s-a dovedit a fi mai mult decât o amenințare la adresa faunei reofile odată cu amenajarea la scară națională a numeroase construcții hidrotehnice. Chiar și în ultima perioadă a activității sale prestigioase profesorul Bănărescu a militat pentru salvarea celui mai pericolos pește din apele României prin programul Life „Survival of *Romanichthys valsanicola*”.

Alături de aceste rânduri menite să readucă mai aproape de noi personalitatea deosebită a distinsului nostru profesor, Acad. P.M. Bănărescu, dorim să ne exprimăm recunoașterea pentru tot ceea ce a făcut în activitatea sa pentru Tânără generație de ihtiologi. Nu îl vom uita și îi vom continua drumul pe care ni l-a arătat cu atâtă pasiune.

dr. Ilie C. TELCEAN*,
Ihtiolog și fost doctorand al Acad. P.M. Bănărescu

¹ Bănărescu P.M. (1994): The present-day conservation status of the freshwater fish fauna of Romania. Ocrotirea Naturii și a Mediului Înconjurator 38: 5-20.

* Autor, I.C. Telcean – Universitatea din Oradea, Facultatea de Științe, Departamentul de biologie, Oradea, România.